

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 4 від 22.04

Голова Приймальної комісії

 Олександр ТУРУНЦЕВ

**Програма
фахового іспиту із зарубіжної літератури**

Освітній рівень: другий (магістерський)
Спеціальність: 035 Філологія
Освітня програма: 035.01.04 Зарубіжна література та
світова художня культура

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

 Олексій ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри

світової літератури

Протокол № 4 від «03» квітня 2024 р.

Завідувач кафедри

 Галина БІТКІВСЬКА

Київ – 2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фаховий іспит із зарубіжної літератури проводиться в комбінованій (тестовій та усній формі). Спілкування під час іспитування проводиться українською мовою. Під час фахового іспиту перевіряється рівень оволодіння літературознавчою, літературно-критичною, комунікативною, компаративною компетенціями абітурієнта.

Фаховий іспит із зарубіжної літератури складається з двох частин – *письмового тесту* і практичного завдання, результати якого вступник представляє в *усній формі*.

Перевірка теоретичних знань вступників за програмою вступного іспиту проводиться у *тестовій формі*.

Друга частина вступного комбінованого випробування – літературознавчий аналіз поетичного тексту зарубіжного автора (відповідь в усній формі).

Фаховий іспит із зарубіжної літератури до магістратури має теоретичний і практичний складники і передбачає визначення у вступників достатнього рівня загальних і фахових компетенцій.

Фаховий іспит для вступників на освітньо-професійну програму «Зарубіжна література та світова художня культура» (денна форма навчання) охоплює всі освітні компоненти історії зарубіжної літератури, вступу до літературознавства і теорії літератури як навчальних дисциплін (етапи розвитку світової літератури, а саме: література Античності, література Середньовіччя та Відродження, література XVII–XVIII ст., література XIX ст., література XX ст.; основні тенденції світового літературного процесу, історія розвитку естетичних теорій, художніх стилів і жанрів тощо). Це дасть змогу перевірити стан підготовки майбутніх магістрів, виявити їхнє вміння самостійно поповнювати свої знання, орієнтуватися в науковій інформації з питань літературознавства, вміння аналізувати літературний текст.

Беручи участь у фаховому іспиту, вступник має виявити рівень літературознавчої компетенції: продемонструвати вміння розглядати явища літератури з культурно-історичних, естетичних, гуманістичних та стилістичних позицій, висвітлювати зв'язки між окремими фактами історії зарубіжної літератури, показати розуміння перебігу літературного процесу. На вступному фаховому іспиті доцільно звертати увагу на найвидатніші твори, їхні естетичні та стильові особливості. Вступники мають знати основи теорії літератури в межах навчальної програми, бути обізнаними з історією розвитку естетичних теорій, художніх методів, стилів і жанрів.

Практичне завдання, яке виконують вступники, уможливорює перевірку здатності викладати свої думки літературною мовою, визначати тему, ідею, композицію, жанрово-стилістичні особливості твору, систему художніх засобів, які використовував автор відповідно до літературного процесу свого часу.

Під час підготовки до відповіді не можна користуватися сторонніми джерелами інформації.

Під час відповіді абітурієнт спілкується з членами комісії, відповідає на додаткові питання та залишає листок підготовки.

Комісія не висловлює оціночних суджень під час відповіді, не надає правильних відповідей і не коригує відповідь абітурієнта. Оцінка за іспит виставляється колегіально як середнє арифметичне з округленням на користь абітурієнта.

Фаховий іспит із зарубіжної літератури має також встановити професійну підготовленість майбутнього магістра, його вміння аналізувати художній текст, пов'язувати програмний матеріал з актуальними проблемами сьогодення, що засвідчує готовність вступників до здобуття другого (магістерського) освітнього рівня за спеціальністю *035 Філологія (освітня програма: 035.01.04 Зарубіжна література та світова художня культура)*.

Вступникові на підготовку дається 80 хвилин (40 хвилин – виконання тестових завдань, 40 хвилин – робота з текстом для подальшої відповіді в усній формі).

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Антична література.

Історичне значення античної літератури. Давньогрецька література, її періодизація.

Троянський цикл міфів і поеми Гомера. «Іліада»: історична основа, сюжет і композиція, проблематика, система образів, художні особливості. Ахілл та Гектор як утілення ідеалу людини, воїна, героя. Образи богів і людей у поемі. Авторська позиція. Мова та стиль.

Виникнення еллінського театру та трагедії. Аристотель про теорію драми і трагедії: катарсис, мімезис – типове наслідування природи, а не просто копіювання.

Батько трагедії Есхіл – драматург епохи становлення афінської рабовласницької демократії. Трагедія «Прометей закутий»: проблематика, система образів, літературне відлуння.

Римська література періоду становлення Імперії або «доби Августа» (31 рік до н.е. – 30-40 рр. н.е.).

Творчість найвидатнішого римського поета Вергілія. Історія створення «Енеїди». Поема як літературна обробка римської легенди про троянця Енея. Сюжет і композиція твору. Гомерівські мотиви в поемі. Художні традиції і новаторство поеми. Авторська позиція. Травестування І.П. Котляревським поеми Вергілія.

Література Середньовіччя.

Періодизація середньовічної літератури. Французький героїчний епос «Пісня про Роланда»: історична основа, сюжет, проблематика та система образів. Роль фантастичних мотивів.

Життєвий і творчий шлях Данте Аліг'єрі. Творча історія «Божественної комедії» Данте. Поема як філософсько-художній синтез середньовічної культури і пролог до літератури Відродження. Нові риси і функція видіння у творі. Особливості сюжету і композиції. Проблеми людського буття, моралі й вищої справедливості в розповідях і роздумах про долі окремих персонажів (на матеріалі «Пекла»). Своєрідність поезики твору.

Література Відродження.

Життєвий і творчий шлях М. де Сервантеса Сааведри. Роман «Дон Кіхот» як пародія на лицарські романи та трагікомічна епопея іспанського життя. Особливості сюжетобудування твору. Проблематика роману. Панорамне зображення іспанського життя на межі XVI-XVII століть. Система образів. Образ головного героя, його еволюція. Художня своєрідність роману Сервантеса «Дон Кіхот».

Життєвий і творчий шлях В. Шекспіра. Історія створення трагедії «Гамлет». Своєрідність сюжету і композиції. Специфіка конфлікту, поєднання в ньому особистого й суспільного. Система образів у трагедії. Особливості поезики трагедії В. Шекспіра «Гамлет».

Література XVII століття.

Бароко як культурний і художній синтез на новій світоглядній основі. «Життя – це сон» П. Кальдерона де ла Барки – яскраве втілення поезики бароко. Зміст драми «Життя – це сон» та її символічне тлумачення. Політична і морально-етична проблематика п'єси. Художня своєрідність образів Сехизмундо, короля Басиліо, Клотальдо, Росаури, Кларіна. Поетика драми. Метафоричність художньої мови твору.

Загальна характеристика класицизму: визначення, основні ознаки, система жанрів, представники. Комедія Мольєра «Міщанин-шляхтич»: історія написання, основний конфлікт твору. Відбиття соціальних протиріч епохи абсолютизму. Образ буржуа Журдена. Герой як носій однієї пристрасті. Принципи створення характеру. Сатирико-комедійні типи в комедії (граф Дорант, Дорімена, вчителі, кравець, слуги). «Високий» комізм драматургії Мольєра.

Література XVIII століття

Просвітництво як ідейний рух, комплекс ідей Просвітництва. Роман Д. Дефо «Робінзон Крузо»: творча історія, проблематика, композиція твору. Художня своєрідність образу головного героя. Просвітницькі ідеї в романі.

Проблематика і система образів філософської повісті Вольтера «Простак». Ідея «природної людини» в повісті.

Філософська трагедія Й.В. Гете «Фауст»: творча історія, проблематика, композиція, система образів і жанрова своєрідність. Символічний та морально-етичний сенс образу Фауста. Філософські аспекти сюжетної лінії Фауст — Мефістофель. Художня майстерність Гете в зображенні почуттів Фауста і Маргарити.

Література XIX століття

Романтизм як літературно-мистецький напрям: історико-соціальне підґрунтя і естетичні чинники наприкінці XVIII – поч. XIX ст. Течії романтизму.

Література німецького романтизму: єнський та гейдельберзький гуртки, естетичні маніфести, представники. Творчість Е.Т.А. Гофмана: «Малюк Цахес на прізвисько Цинобер» та інші новели. Специфіка романтизму Гофмана.

Література французького романтизму: провідні напрями, основні етапи розвитку, естетичні маніфести, течії. Особливості романтизму В. Гюго. Історичний роман «Собор Паризької Богоматері»: ознаки «живописного романтизму», середньовічний текст, образна система.

Література англійського романтизму: естетичні особливості, маніфести, періоди, представники. В. Скотт як засновник жанру історичного роману. Роман «Айвенго»: історичний колорит, проблематика, образна система, авторська позиція. Поема Дж.Г. Байрона «Паломництво Чайльд Гарольда»: масштабне соціально-філософське осмислення епохи, образ героя, ліро-епічний жанр. Романтичний міф та історична реальність в поемі Байрона «Мазепа».

Загальна характеристика американського романтизму, течії, етапи розвитку та їхні особливості, представники. Е.А. По як засновник детективного жанру в світовій літературі.

Реалізм як літературно-мистецький напрям: історико-соціальне підґрунтя і естетичні чинники. Характерні риси і жанрова система реалістичної літератури. Історія задуму і створення «Людської комедії» О. де Бальзака: своєрідність структурної побудови, ключові твори. Повість «Гобсек»: образ Гобсека, «лихваря і філософа», особливості композиції і стилю твору.

Загальна характеристика англійського реалізму. Роман Ч. Дікенса «Домбі і син»: тематика, проблематика, сюжетно-композиційні особливості. «Різдвяність» фіналу роману. «Дамська» версія англійського реалістичного роману: досвід сестер Бронте. «Джен Ейр» Ш. Бронте як роман-автобіографія. Новаторство письменниці у створенні образу головної героїні.

Загальна характеристика американського реалізму: національна своєрідність, історичні, естетичні та філософські чинники. Специфіка американського реалізму у творчості Марка Твена. Панорамне зображення світу сучасної Америки в «Пригодах Тома Соєра».

Література межі XIX-XX століть

Загальна характеристика літератури межі XIX-XX століть: особливості розвитку, основні літературні течії та напрями, представники. Поняття про символізм у європейській літературі кінця XIX століття та його філософські засади та естетичні принципи. Творчість французьких поетів-символістів (П. Верлен, А. Рембо, С. Малларме). «Музика вірша» і «пейзажі душі» у ліриці П. Верлена. Символіка та основний смисл поезії А. Рембо «П'яний корабель».

Г. Ібсен як засновник європейської «нової драми». «Ляльковий дім»: тематика, проблематика. Аналітична композиція, система образів. Естетичні та філософські погляди Б. Шоу. П'єса «Пігмаліон» як зразок драми-дискусії. Трансформація давньогрецького міфу у творі, її проблематика та новаторські відкриття.

Постулати теорії естетизму О. Вайлда та їхня інтерпретація в романі «Портрет Доріана Грея».

Література ХХ століття

Модернізм як втілення естетико-художнього перевороту ХХ ст. Авангардизм 1910–20-х рр. і здійснювана ним «революція в мистецтві», його основні течії (футуризм, кубізм, дадаїзм, експресіонізм, сюрреалізм). Співвідношення модернізму й авангардизму, їхня естетико-художня спорідненість.

Нові засоби зображення внутрішнього світу людини в модерністській прозі ХХ століття. «Потік свідомості» у творчості Дж. Джойса. Психологічне есе «Джакомо Джойс»: ключова лексика і символіка тексту. Інтелектуальний характер текстів Дж. Джойса, їхня насиченість ремінісценціями та алюзіями.

Ф. Кафка та його оповідання «Перевтілення»: своєрідність світобачення письменника та його художнє вираження. Роман «Процес» як втілення філософії абсурду.

«Епічний театр» Б. Брехта: його теоретичні принципи, спрямовані на пробудження активного ставлення глядача до зображуваного. Реалізація цих принципів у драмах «Матінка Кураж та її діти» та «Життя Галілея».

Провідні мотиви прози А. Камю. Роман «Чума» як еволюція «від естетики абсурду до естетики бунту». Тематика, проблематика, особливості поезики й стилю.

Творчість Е. Гемінгвея та література «втраченого покоління». Тема першої світової війни («Прощавай, зброе!»): антивоєнна спрямованість, реалістичне зображення буднів війни, індивідуалістичний характер протесту. Філософська повість-притча «Старий і море», алегоризм і символіка, концепція людини (людина і природа, людина і суспільство).

Латиноамериканський роман: генеза та особливості поезики. Роман Г. Гарсія Маркеса «Сто років самотності» як твір «магічного реалізму». Міфопоетика твору, тотальна метафоричність, символіка тексту, барокова забарвленість.

Постмодернізм у літературі другої половини ХХ ст., його естетичні засади. Художні особливості постмодерністських творів. У. Еко та його роман «Ім'я троянди»: постмодерністські ознаки, поліжанрова природа, проблематика.

М. Павич – «перший письменник третього тисячоліття». Оповідання «Дамаскин»: особливості художньої структури твору, улюблені художні засоби, афористичність мови.

ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ

Літературознавчий аналіз поетичного тексту

Практичне завдання призначене для з'ясування розуміння вступником природи літератури як мистецтва слова, жанрово-родових ознак і семантико-стилістичних особливостей поетичного тексту, його культурологічної аури. Мета практичного завдання – виявити вміння вступників аналізувати художній твір, що передбачає: обізнаність в розвитку літературного процесу і визначення періоду, в який твір був написаний, вміння визначити тему, ідею, сюжет і композицію твору, жанрово-стилістичні особливості та систему художніх засобів, а також вміння визначити розмір поетичного твору. Вступники мають також засвідчити володіння українською літературною мовою, вміння послідовно та логічно висловлювати свої думки, виявити орфографічну та пунктуаційну грамотність при виконанні письмової роботи. Письмова робота перевіряється під час усної відповіді вступника і оцінювання її відбувається наприкінці відповіді.

Матеріал для практичного завдання подається як додаток до білетів для вступників. Зазвичай пропонуються поетичні твори із зарубіжної літератури, які включені до списку літератури.

Орієнтовний план аналізу

1. Короткі відомості про автора тексту.
2. Тема тексту, історія його написання (при потребі).
3. Провідні мотиви (філософські, релігійні, громадянські, пейзажні, інтимні тощо).
4. Ключові образи.
5. Особливості композиції.
6. Стилістична характеристика лексики (книжна, розмовна; нейтральна, стилістично забарвлена). Художньо-естетична інтерпретація лексики тексту.
7. Емоційне, естетичне, семантичне наповнення, стилістична роль *конкретних* тропів*, фігур**, елементів звукопису***:
 - *Тропи – вислови, вжиті в переносному, зміненому значенні (епітети, метафори, метонімії, синекдохи, алегорії, символи, порівняння, оксиморони тощо).
 - **Поетичні фігури – засоби художнього синтаксису, своєрідність синтаксичної, інтонаційної організації художнього мовлення (анафори, епіфори, синтаксичні паралелізми, риторичні фігури, антитези, градації, інверсії тощо).
 - ***Елементи звукопису – засоби фонічної організації мови (алітерація – повторення приголосних звуків, асонанс – повторення голосних, ономапоєя – звуконаслідування).
8. Особливості віршування (при потребі).
9. Підсумок (художня цінність тексту, зв'язок з актуальними проблемами сьогодення, особливості рецепції, культурологічний контекст тощо).

СТРУКТУРА ФАХОВОГО ІСПИТУ ІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Фаховий іспит із зарубіжної літератури складається з двох частин – *письмового тесту і практичного завдання*, результати якого вступник представляє в усній формі.

Письмовий тест (один варіант) містить *25 тестових завдань закритої форми* з умовою вибрати 1 правильну відповідь з-поміж 5 запропонованих. Кожне тестове завдання оцінюється по *4 бали за кожну правильну відповідь*.

Відповіді на завдання тесту вступник готує письмово на робочому місці. Час виконання тесту – *40 хв.* Під час виконання тесту вступник працює самостійно, не користується сторонніми джерелами інформації, не контактує з іншими абітурієнтами, що працюють над тестовими завданнями.

Результати складання тестової частини комплексного фахового іспиту визначаються оцінками за *100-бальною шкалою*.

Результати виконання практичного завдання фахового іспиту – літературознавчого аналізу поетичного тексту абітурієнт представляє в *усній формі*. Вступник заздалегідь письмово виконує практичне завдання впродовж 40 хв., потім усно доповідає про результати. Після закінчення відповіді екзаменатори ставлять додаткові запитання, які можуть бути спрямовані на уточнення, поширення, деталізацію та ілюстрацію відповіді вступника. Усна відповідь оцінюється за *100-бальною шкалою*.

Загальна оцінка за фаховий іспит (максимальна кількість балів – 200) оголошується після оформлення протоколу засідання комісії.

Зразок тестового завдання

1

Який злочин проти закону вчинила Нора із п'єси Г. Ібсена «Ляльковий дім»?

А позичила в банку гроші й не повернула;

Б збила людину автомобілем.

В неправдиво свідчила в суді;

Г підробила документ;

Д привласнила коштовності.

2

У світову літературу Едгар По ввів жанр

А детективу;

Б філософської повісті;

В кіноповісті;

Г любовної історії;

Д роману.

Зразок практичного завдання

Білет № 1

1. Виконати літературознавчий аналіз поезії Ш. Бодлера «Альбатрос»
(текст додається).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКА

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабке застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабке застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

СПИСОК ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ

1. Гомер. Іліада.
2. Есхіл. Прометей закутий.
3. Вергілій. Енеїда.
4. Пісня про Роланда.
5. Данте Аліг'єрі. Божественна комедія.
6. Шекспір В. Гамлет.
7. Сервантес М. Дон Кіхот.
8. Мольєр. Міщанин-шляхтич.
9. Кальдерон П. де ла Барка. Життя – це сон.
10. Дефо Д. Робінзон Крузо.
11. Вольтер. Простак.
12. Гете Й.В. Фауст.
13. Гофман Е.Т.А. Малюк Цахес на прізвисько Цинобер.
14. Скотт В. Айвенго.
15. Байрон Д.Г.Н. Паломництво Чайльд Гарольда. Мазепа.
16. Гюго В. Собор Паризької Богоматері.
17. По Е.А. Крук. Золотий жук. Вбивство на вулиці Морг.
18. Бальзак О. де. Гобсек.
19. Дікенс Ч. Домбі і син.
20. Бронте Ш. Джен Ейр.
21. Ібсен Г. Ляльковий дім.
22. Шоу Б. Пігмаліон.
23. Уайльд О. Портрет Доріана Грея.
24. Джойс Д. Джакомо Джойс.
25. Маркес Г.Г. Сто років самотності.
26. Камю А. Чума.
27. Брехт Б. Матінка Кураж та її діти.
28. Гемінгвей Е. Старий і море.
29. Павич М. Дамаскин.
30. Еко Е. Ім'я троянди.

Історія зарубіжної літератури

Основні

Підручники і хрестоматії

1. Ковбасенко Ю. І. Антична література: навчальний посібник. К.: Вид-во КМПУ «Університет», 2015. 256 с.
2. Літературна історія ранніх епох: практикум: навчальний посібник / укл. О.В. Гальчук. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. 532 с.
3. Пащенко В.І, Пащенко Н.І. Антична література : підручник для ВНЗ. К.: Либідь, 2001.
4. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження: Підручник / За ред. Я. І. Кравця. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2011. 476 с.
5. Література західноєвропейського середньовіччя / за загальною редакцією Н.О. Висоцької. Навчальний посібник. 2-ге вид. Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. 464 с.
6. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література ХІХ ст. Доба романтизму. Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2001. 416 с.
7. Анненкова О.С. Історія англійської літератури: від середньовіччя до романтизму: підручник. К.: Основа, 2024. 328 с.
8. Гальчук О.В. Англійський і американський неоромантизм у постатях і текстах: навчальний посібник. К.: Видавець Кушнір Г.М., 2023. 163 с.

Додаткові

1. Ковбасенко Ю.І. Доба Середньовіччя. К., 2009.
2. Бітківська Г.В., Динниченко Т.А. Історія зарубіжної літератури ХVІІ–ХVІІІ століття. К.: Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 160 с.
3. Ковбасенко Ю.І. Зарубіжна література епохи Просвітництва : навч. посіб. Київ: РВВ УАВЗЛ, 2016. 160 с.
4. Тверітінова Т.І., Шовкопляс Г.Є. Історія зарубіжної літератури ХІХ століття. Ч. І: Доба романтизму. К.: Київськ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2018. 360 с.
5. Тверітінова, Т.І. Історія зарубіжної літератури ХІХ століття. Доба реалізму: навч. посібник для студентів. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 424
8. Вишницька Ю.В., Тверітінова Т.І. Історія зарубіжної літератури межі ХІХ-ХХ ст. К.: Київський ун-т імені Б. Грінченка, 2022. 304 с.

Теорія літератури

Основні

1. Білоус П. В. Вступ до літературознавства: Навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2012. 336 с.
2. Галич О. А. Вступ до літературознавства: підручник для студ. вищ. навч. закл. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. 324 с.
3. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Підручник. К.: Либідь, 2001. 488 с.

4. Літературознавчий словник-довідник Nota bene (За ред. Гром'яка Р.Т., Коваліва Ю.І., Теремка В.І.). К., 1997. 749 с.
5. Моклиця М. Основи літературознавства: Посібник для студентів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 192 с.
6. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М.Зубрицької. Львів, 1996.
7. Ткаченко А. О. Мистецтво слова : Вступ до літературознавства : Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів. 2-ге вид., випр. і доповн. К.: ВПЦ "Київський університет", 2003. 448 с.

Додаткові

1. Бітківська Г.В. Сучасний літературний журнал : інтермедіальний дискурс. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. 468 с.
2. Бондарева О., Олійник С. Сильова парадигма літератури. К.: Білий тигр, 2015.
3. Вишницька Ю.В. Міфологічні сценарії в сучасному художньому та публіцистичному дискурсах. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 612 с.
4. Гальчук О.В. Тексти по колу: пізнати Себе в Іншому: монографія.К., 2019. 268 с.